

Cilt: 6, Sayı: AGP Özel Sayısı, Ekim 2018 / Volume: 6, Issue: AGP Special Issue , October 2018

MİMARİ TASARIMDA SU ÖĞESİNİN FARKLI KULLANIM AMAÇLARI BAKIMINDAN İNCELENMESİ: ANADOLU ÖRNEĞİ

Researching of Water Element in terms of Different Intended Uses in Architectural
Design: Example of Anatolia

Gözde ALTIPARMAKOĞLU SAKARYA¹

ÖZ

Su, canlılar için fizyolojik bir temel gereksinim olduğundan yaşamın ana kaynakları arasında yer almaktadır. Bu birincil işlevinin yanı sıra; temizlik, ulaşım, enerji üretimi, spor gibi yaşamın birçok farklı alanında farklı işlevlerde kullanılmaktadır. Suyun kullanıldığı bu farklı alanlardan biri de mimaridir. Tarihsel süreçten günümüze pek çok yapı türünde su öğesinin tasarım elmanı olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı; su öğesinin, mimari tasarımda bir tasarım elemanı olarak farklı kullanım amaçlarını irdelemektir. Bu kapsamda geçmişten günümüze, Anadolu'da su öğesinin tasarım elemanı olarak kullanıldığı sivil ve dini mimarlık koluna ait altı farklı örnek seçilmiş, suyun seçilen bu örneklerdeki işlevi ve kullanım amaçları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Su Tasarımı, İç Mekan Tasarımı, Tasarım Aracı

ABSTRACT

Water is among the main sources of life since it is a physiological essential requirement for all living creatures. In addition to this primary function, it is used in different functions in many different areas of life such as cleaning, transportation, energy production and sports. One of these different areas where water is used is the architecture. From the historical process to today, it is observed that water feature is used as a design tool in many types of buildings. The purpose of this study is researching of different intended uses of water element in architectural design. In this context, six different samples were selected from Anatolia where the water

¹ Arş.Gör., Çukurova Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, galtiparmakoglu@cu.edu.tr

Mimari Tasarımda Su Öğesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

feature used as the design element, and the functions and purposes of water on these samples were examined.

Keywords: Water Design, Interior Design, Design Tool, Water and Architecture

Giriş

Su, canlılar için fizyolojik bir temel gereksinim olduğundan yaşamın ana kaynakları arasında yer almaktadır. Bu birincil işlevinin yanı sıra; temizlik, ulaşım, enerji üretimi, spor gibi yaşamın birçok farklı alanında farklı işlevlerde kullanılmaktadır. Suyun kullanıldığı bu farklı alanlardan biri de mimaridir. Tarihsel süreçten günümüze pek çok yapı türünde su öğesi; gerek yapı içinde ihtiyaca yönelik gerekse yapı çevresinde görsel bir unsur olarak yer almaktadır. Bununla birlikte suyun yapı içinde ve çevresinde farklı kullanım amaçları olduğu da görülmektedir. Bu çalışmada amaçlanan, suyun bu farklı kullanım amaçlarına dikkat çekerek, yapıda bir tasarım öğesi olarak kullanılmasını değerlendirmektir. Suyun mimariyle ilişkisi ele alındığında, öncelikle su öğesinin mekânın ana işlevini belirleyen temel bir bileşen olduğu yapı örnekleriyle karşılaşılmaktadır. Bunlar; köprüler, su kanalları, kemerler, su sarnıçları, yüzme havuzları, termal yapılar, hamamlar gibi suyun birincil işleve sahip olduğu mekânlardır. Bu çalışmada konu edilen su öğesi ise, ana işlevi farklı olan bir mekânın içerisinde bir tasarım elemanı olarak yer verilen “tasarlanmış su” şeklinde tanımlanabilecek su öğesidir. Bu nedenle çalışmada Anadolu’dan seçilen sivil ve dini mimariye ait örnekler bu kapsamda belirlenerek değerlendirilmektedir.

Mimaride Su Öğesi

Su öğesinin mimarideki varoluşu her zaman olumlu yönde olmamaktadır. Fiziksel yapısından dolayı, kimi zaman yapı için tehlike unsuru olarak karşımıza çıkabilmektedir. Zamanla nem etkisi olarak yapı malzemesine zarar vermesine karşın, doğru bir kurgu ve kullanımla tasarımı zenginleştiren en önemli tasarım elemanlarından biri de olabilmektedir.

Tasarımda su kullanımının tarihçesi çok eskilere dayanmaktadır. İnsanlar için vazgeçilmez bir öğe olan su için birçok çarpışmalar olmuştur. Bir diğer yandan su, sıkıntı ve felaket de getirmiş, insanlar suyun değişen etkilerinden, gücünden zor zamanlar geçirmişlerdir. Suda Tanrıya yakın bir şeyler bulmuşlar, ondan yardım istemişler, kurbanlar vermişler ve dua etmişlerdir. Onları koruyan bir Su Tanrısı olduğuna inanmışlardır (Shoichiro, 1991:2-4). Farklı kültürlerde farklı kullanım biçimlerine bürünen su, Uzakdoğu kültüründe de tasarım öğesi olmanın yanı sıra dini, felsefi öğreti ve ritüellerinin bir parçası olmuştur. Bu nedenle suya atfedilen değer, bilinen fiziksel özelliklerinin ötesinde imgesel, sembolik ve duysal anlamlarının olmasıdır. Örneğin; Japon bahçelerinde yürüme taşları arasındaki su ve bu suyun içinde yetişen yosunlar insan ayağının altında saflığı ve dürüstlüğü

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

vurgular (Şekil 1). Geniş su çanakları ve kaskatlar açık alanların sembolü olarak insana rahatlık veren mekanların parçalarıdır (Uzun, 1999:12).

Şekil 1. Japon bahçelerinde su ögesi

Kaynak: (URL-1)

Mimari tasarımda ise su; birden çok duyuya (görsel, işitsel, dokunsal vb.) hitap etmesi bakımından tasarımı zenginleştiren unsurların başında gelmektedir. Suyun çeşitli fiziksel halleri (katı, sıvı, gaz) mekan içerisinde bulunan kullanıcılarda farklı duyu etkilerinin oluşmasına olanak tanımaktadır. “Japonya’da yapay bir şekilde oluşturulan Foggy Forest (sis ormanı) (Şekil 2a) , İsveç’in kuzeyinde bardağından yatağına kadar buzdan inşa edilen ve yılın büyük bölümünü erimeden ayakta geçiren buzdan turistik otel (Şekil 2b), suyun fiziksel hallerinin kullanıldığı ilginç örneklerdir” (Doğan, 2002:19).

Şekil 2a. Foggy Forest, Japonya

Kaynak: (URL-2)

Şekil 2b. Jukkasjärvi Ice Hotel, İsveç

Kaynak: (URL-3)

Suyun çekici özelliği, mimaride fiziksel görüntüsü, doğal ve sembolik anlamıyla mekana zenginlik katmaktadır. Hem işlevsel hem de estetik gereksinimlerin sağlanmasında etkili rol oynamaktadır. Akustik, yansıtıcı, serinletici, ferahlatıcı ve rahatlatıcı özellikleri ile kentsel mekanda akmakta olan

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

suyun sesi, çekici etkisiyle mekanda özgün bir yapı oluşturmaktadır. Ayrıca geceleri havuz, çeşme gibi çeşitli su ve aydınlatma elemanları mekana çekicilik kazandırmaktadır (Rubenstein, 1992). Suyun diğer özellikleri arasında, iki farklı mekânı birleştiren “bağlayıcı” fonksiyonu sayılabilir. Bir çok dağınık parçayı bir bütün içinde toplayabilir veya bir mekânı bir çok parçaya bölebilir. Su ve mekân arasında olan bu ilişki bir odak, bir çekim merkezi oluşturarak, suyun birleştirici işlevini ortaya koyar (Uzun, 1999:18).

Suyun Mekanla İlişkisi

Suyun duyularımızla doğrudan etkileşime giren (heyecan veren, coşturan, durultan, dinlendiren, serinleten, yön veren, genişleten, vurgulayan, ferahlatan, yansıtıcı vb.) imgesel özellikleri mimarın tasarımını destekleyen ve eseri tamamlayıcı bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Tasarımda mekân-su birlikteliği;

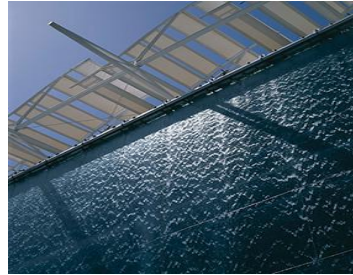
- ▶ Mekânın bir yüzeyi olarak su,
- ▶ Mekânda bir eleman olarak su,
- ▶ Mekâna ışık yansıtıcı eleman olarak su,
- ▶ Yapıda çevresindeki bir eleman olarak su”, şeklinde gruplanabilir. (Şengül,1995:64)

Mekânın Bir Yüzeyi Olarak Su

Suyun, yapının zemin, duvar, çatı gibi herhangi bir yüzeyini kaplayarak kullanılması sonucu oluşan birlikteliktir. Bu durumda su ve mekân birbiriyle bütünleşmektedir. Bu birlikteliğe örnek olarak, çatı yüzeyinin suyla kaplandığı Tadao Ando’nun 1990-1991 yılları arasında inşa edilen tasarımı Water Temple (Şekil 3a) ve suyun doğu cephesinin yüzeyini kapladığı Nicholas Grimshaw’ın Seville’de Expo 92 için tasarladığı British Pavilion (Şekil 3b) gösterilebilir (Şengül, 1995:66, 68).

Şekil 3a. Water Temple, Japonya
Kaynak: (URL-4)

Şekil 3b. British Pavilion, İspanya
Kaynak: (URL-5)

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

Mekanda Bir Eleman Olarak Su

Su ögesinin mekân içerisinde bir tasarım elemanı olarak kullanılma hali olarak açıklanabilir. Bu birliktelikte su, yüzme havuzlarında, termal yapılarda, hidroterapi merkezlerinde, çeşitli sağlık ve spor yapılarında bir yapının işlevini belirlerken, işlevi belirli yapıların iç mekânında tasarımın kurgusunun bir bileşeni olabilmektedir (Doğan, 2002: 90). Tarihsel süreçten günümüze, mimari bakımdan önemli yere sahip hamam yapıları, suyun mekânda bir eleman olarak kullanıldığı öne çıkan örneklerdendir. Hamamlar sun'î ısıtma sistemi ile ısıtılan, yıkanmak için yapılmış binaların genel adıdır (Ertuğrul, 2009:241). Kullanım amacına göre konumlandırılan su ögesi, burada yapının işlevini belirleyen temel bir bileşen durumundadır (Şekil 4). İşlevi belli yapıların içerisinde bir eleman olarak kullanılan su ögesi ise bu çalışmanın ana konusu olduğundan örnekleri ileriki bölümde daha kapsamlı incelenecektir.

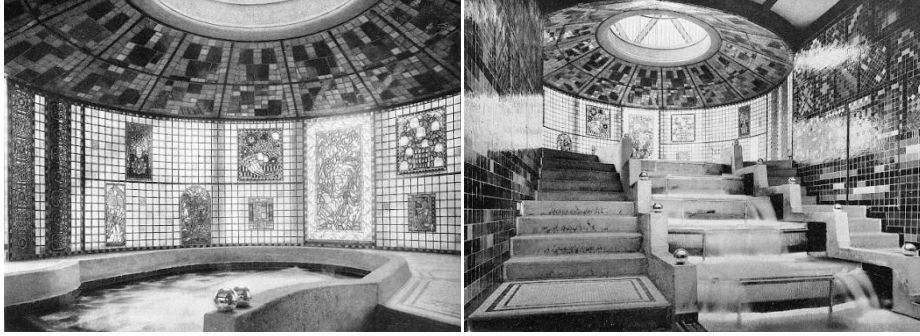

Şekil 4. Ayasofya Hürrem Sultan Hamamı, İstanbul. Kaynak: (URL-6)

Mekânda Işık Yansıtıcı Eleman Olarak Su

Su ögesinin yansıtıcı özelliğinden faydalanılarak, su ögesi tasarımın bir parçası olarak mekânla ilişkilendirilir. 1914 yılında Köln'de gerçekleşen Alman Ticaret-Sanayi Odası sergisi için Bruno Taut tarafından tasarlanan Cam Pavilyon (Glass Pavilion) yapısında, iç mekânda küçük bir şelale biçiminde kurgulanan su ögesinin yansıtma özelliğinden faydalandığı söylenebilir. Gotik bir katedral ruhuyla tasarlanan mekânda, ışık ve rengin suyla birlikte yansyarak dönüşümü yapı boyunca farklı mekân ve görsel algılamalarının oluşturduğu sanal bir gerçeklik yaratmaktadır (Beim, 1996:140).

Mimari Tasarımda Su Öğesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

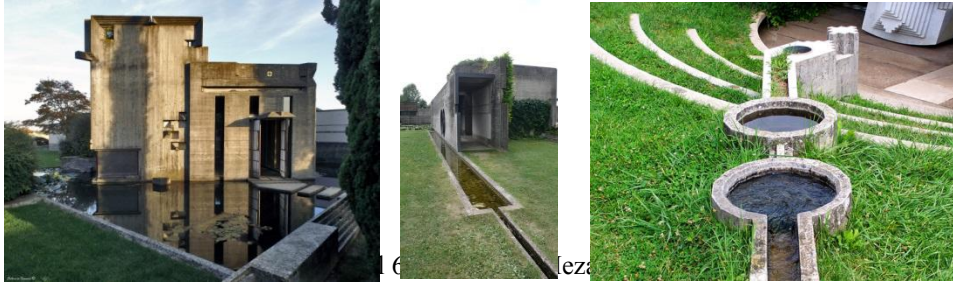

Şekil 5. Glass Pavilion iç mekan su öğesi , Almanya.

Kaynak: Beim, 1996

Yapı Çevresinde Bir Eleman Olarak Su

Su öğesinin çevresel bir eleman olarak yapıyla yakın bir ilişkide kurgulanması olarak açıklanabilir. Burada, vurguyu artırmak, simgesel ve sembolik anlamlar barındırmak gibi suyun çeşitli özelliklerinden faydalandığı söylenebilir. Carlo Scarpa'nın; İtalya'nın Treviso kentinde Brion ailesi için tasarladığı aile mezarlığında, suyu yapı çevresinde bir eleman olarak tasarımıyla bütünleştirdiği fazlaca görülür (Şekil 6).

Kaynak: (URL-7)

Mekânda Bir Eleman Olarak Yer Alan Su Öğesinin Farklı Kullanım Amaçlarının Anadolu'dan Örneklerle İncelenmesi

Mimari açıdan oldukça zengin bir birikime sahip olan Anadolu'da mimari eserler incelenirken, yapıların sivil mimari, dini mimari ve askeri mimari olmak üzere üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Doğan Hasol, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğünde, sivil mimariyi; han, hamam, çarşı, ev, çeşme, saray, darüşşifa, anıt vb. yapıları kapsayan mimarlık kolu, dini mimariyi; cami, mescit, tekke, medrese, türbe, kilise, manastır, sinagog, stupa, pagoda vb. gibi din adına

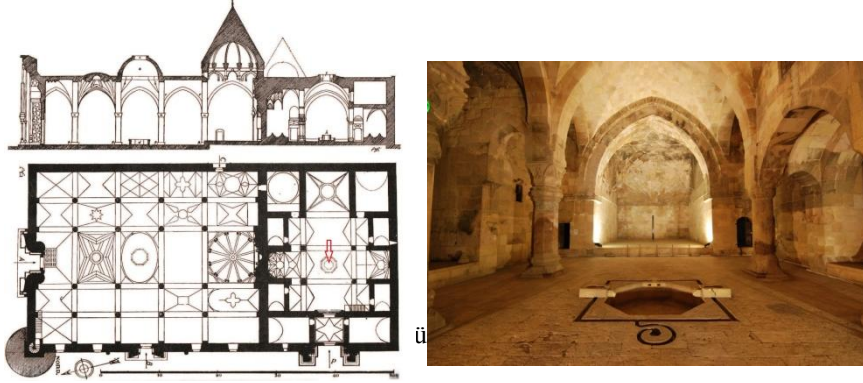
Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

kurulmuş yapıları kapsayan mimarlık kolu, askeri mimariyi ise; kışla, kale gibi askeri amaçlı yapıları kapsayan mimarlık kolu olarak tanımlamaktadır (Hasol, 2005: 56,145,420). Çalışma kapsamında Anadolu'dan seçilen örnekler, farklı tarihsel dönemlere ait olmakla birlikte sivil ve dini mimarlık koluna ait yapılarıdır. Askeri mimari örneklerine çalışma kapsamında yer verilmemiştir. Bunun yanı sıra seçilen yapılar, suyun mekânla ilişkisi bağlamında, su ögesinin *mekânda bir eleman olarak* yer aldığı örnekler kapsamındadır.

Sivil Mimariye Ait Örnekler:

Divriği Şifahanesi: Unesco'nun Dünya Mirasına Türkiye'den kabul ettiği ilk mimarî yapı olan Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası, Anadolu Selçuklu Devleti Mengücekoğulları Beyliği döneminde inşa edilmiştir. Yapımı 14 yıl süren caminin inşasına 1228'de başlanmış olup mimarı Ahlatlı Hürremşah'tır (URL-8). Anadolu'da kitabesinde 'darüşşifa' tanımı geçen tek binadır (Peker,2007:23).

Genel bir hastane formunda planlanan şifahanenin iç mekânında, su ögesi; ortada bulunan havuzla birlikte tedavi amacıyla kullanılmıştır. Suyun, havuza akarken ve havuzdan tahliye olurken çıkarmış olduğu seslerin, ruh ve sinir hastalarının tedavisinde kullanıldığı bilinmektedir (Su ögesinin bulunduğu konum Şekil 7'de planda işaretli alanda gösterilmiştir). Yapıda sağlanan akustik sayesinde bu sesler, Darüşşifanın sağında ve solunda bulunan hasta odalarına, içeride yatan hastaların ihtiyacı kadar iletilerek, hastaların tedavisi sağlanmıştır.

Kaynak: Peker, 2007 & (URL-9).

Topkapı Sarayı: Fatih Sultan Mehmed'in 1453 yılında İstanbul'u fethetmesinden sonra 1460 yıllarında yapımına başlanan ve 1478 yılında tamamlanan Saray; Marmara Denizi, İstanbul Boğazı ve Haliç arasındaki tarihi İstanbul yarımadasının ucundaki Sarayburnu'nda bulunan Doğu Roma akropolü üzerindeki 700.000 metrekarelik bir alan üzerine kurulmuştur. Fatih Sultan Mehmed'den itibaren otuz birinci padişah Sultan Abdülmecid'e kadar yaklaşık dört yüz yıl süreyle imparatorluğun idare, eğitim ve sanat merkezi olarak kullanılmış,

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

aynı zamanda padişahın evi olmuştur. 19.yüzyılın ortalarında hanedanın Dolmabahçe Sarayı'na taşınması ile terkedilmiş olmasına rağmen önemini her zaman korumuştur (URL-10).

Saray yapısında iç mekan ve dış mekan olmak üzere pek çok bölümde kullanılan su ögesi, görsel bir unsur olmanın ötesinde, sultan daireleri, şehzade daireleri, arz odası gibi iç mekanlarda konuşulanların diğer odalardan duyulmasını önlemek için ses yalıtımı amacıyla kullanılmıştır. Konuşulan sesleri bastırmak adına, suyun akarken çıkardığı seslerden faydalanılmıştır (Şekil 8).

Şekil 8. Topkapı Sarayı, Su Ögesi, İstanbul Kaynak: Kişisel arşiv

Safranbolu Evleri Havuzlu Konaklar: Safranbolu evlerinin bazılarında, divanhane denilen kısımda ortada büyükçe bir havuz olduğu görülmektedir (Şekil 9). Burada bulunan suyun çok işlevli olarak kullanıldığı söylenebilir. Bu işlevleri; odaları soğutmak, akan suyun dingin sesini evin içine yaymak, olası yangınlar için su depolamak, görsel bir eleman olarak mekânı ve yaşamı zenginleştirmek şeklinde sıralamak mümkündür.

Safranbolu Havuzlu Konakları'nı tekil yapan özellik, hemen tüm örneklerde gördüğümüz gibi havuzların mekâna bir obje olarak girmesi değil, mekânın havuzun etrafında oluşmasıdır (URL-11).

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

Şekil 9. Safranbolu Havuzlu Konaklar, Karabük.

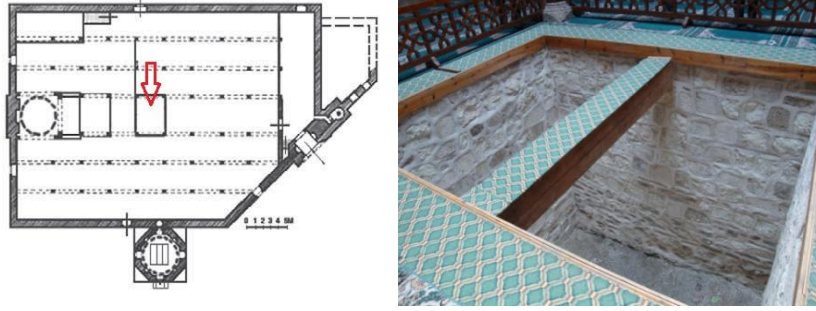
Kaynak: Doğan, 2002

Dini Mimari Örnekleri:

Beyşehir Eşrefoğlu Camii: Konya'nın Beyşehir ilçesi sınırlarındaki caminin, cümle kapısı ve ondan sonra gelen kemerli iç geçit üzerinde bulunan kitabelerinden 1296–99 yıllarında Eşrefoğlu Seyfeddin Süleyman Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır (Akok, 1976:19). Eşrefoğlu Cami belgelerde “Sultan Sancar b. Melikşah b. Alparslan, Süleyman b. Eşref, Süleymaniye, Beyşehir, Eşrefoğlu, Eşrefzâde Cami gibi isimlerle anılmıştır. Tam adıyla Eşrefoğlu Seyfeddin Süleyman Bey Camisi Anadolu’da tahta direkler üzerinde düz tavanlı cuma camilerin en eski ve en seçkin yapılarından biri olarak nitelendirilmektedir (Sarre, 1998:156).

Eşrefoğlu Camii'nin konstrüksiyonu ağırlıklı olarak ahşap malzemeden oluşmaktadır. Ortada bulunan ve karlık olarak adlandırılan havuz, kış aylarında caminin çatısında biriken karın bir boşlukla havuza atılıp cami içerisinde biriktirilmesi amacıyla tasarlanmıştır (Şekil 10). Karın mekan içerisine alınma amacının ise; ortamı nemlendirerek, yakılan sobalardan ötürü sedir ağacından yapılan ahşap sütunların kuruyup çatlamasını engellemesi için olduğu bilinmektedir. Su ögesi bu yapıda iklimlendirme amacıyla kullanılmıştır.

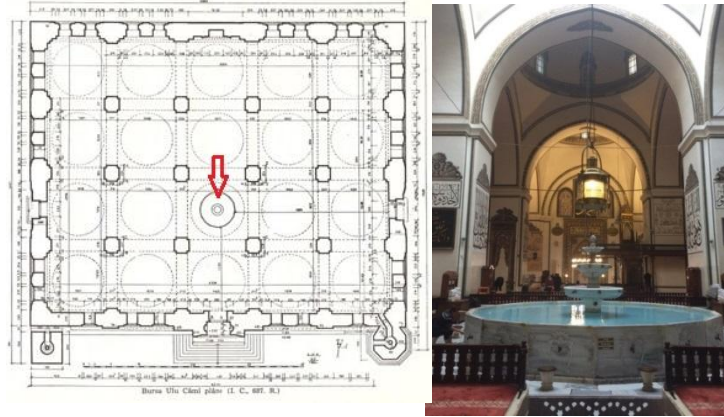
Mimari Tasarımda Su Öğesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

Şekil 10. Beyşehir Eşrefoğlu Camii, 1299, Konya

Kaynak: (URL-12) & (URL-13)

Bursa Ulu Camii: Minberindeki tarihten 802 (1399-1400) yılında tamamlandığı anlaşılan cami ve külliye I. Bayezid yaptırmıştır. Mimarı kesin olarak bilinmemekle beraber Ali Neccâr ya da Hacı İvaz Paşa tarafından inşa edildiği düşünülmektedir (Yavaş, 2012:88). 20 kubbeli olarak inşa edilen cami, namaz kılma alanı bakımından Türk tarihinin en büyük camisi olarak anılmaktadır. Bu yapıda su öğesinin öncelikle işlevsel amaçla kullanıldığı görülmektedir. Pek çok cami örneğinden farklı olarak, şadırvan caminin iç mekânında konumlandırılmıştır (Şekil 11). Mekan için hem görsel bir unsur hem de belli bir işlevi olan havuzun tasarımı, manevi bir anlam da barındırmaktadır: “Suyu en tepeden tek merkezden kaynayan bu şadırvanda su, havuza dökülürken Allah’ı tesbih edercesine 33 ayrı yerden akmaktadır” (URL-14).

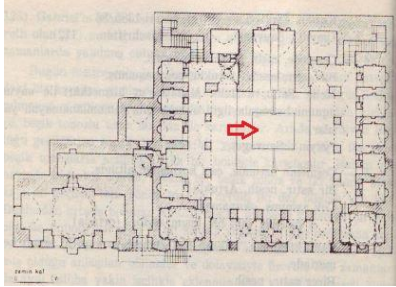
Şekil 11. Bursa Ulu Camii, Şadırvan, Bursa.

Kaynak: (URL-15) & Kişisel arşiv

Kasımiye Medresesi: Mardin’in güneybatısındaki tepenin altında bulunan Kasımiye Medresesi’nin yapımına Artuklu döneminde başlanmış, Sultan Kasım

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

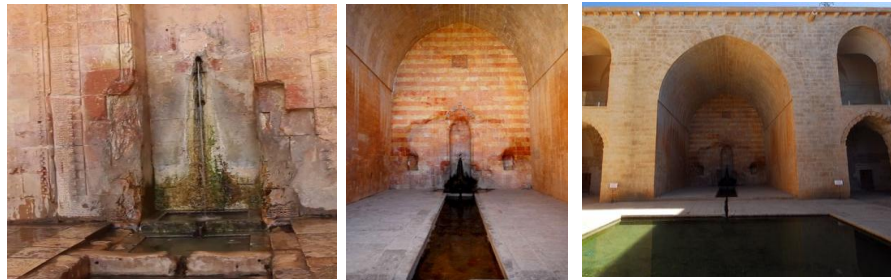
tarafından da 1487-1502 yıllarında tamamlanmıştır. Medresenin yapım tarihi net olarak bilinmemektedir (Altun, 1971). Kasımiye Medresesi XIV.yüzyıl Artuklu mimari özelliklerini yansıtmaktadır (Semerci, 2008:64). Medrese; açık medrese tipinde, tek bir avlu etrafında düzenlenmiş, iki katlı ve tek eyvanlıdır. Avlunun kuzeyinde, ikinci katı da kesen büyük eyvan ve onun önünde bir havuz mevcuttur (Şekil 12). Medrese avlusunda bulunan havuz içerisindeki suyun, burada farklı anlamlar ve amaçlar için kullanıldığı bilinmektedir. Bunlar arasında en önemli olanlardan biri, eğitim amacıyla kullanılmasıdır. Astroloji, tıp ve dini eğitimlerin merkezi olan medresede; geceleri yıldızların sudaki yansımalarından faydalanılarak astroloji dersleri yapılmıştır.

Şekil 12. Kasımiye Medresesi, Havuz, Mardin

Kaynak: Gabriel, 1969 & Kişisel arşiv

Su ögesinin burada kullanılmasının bir diğer amacı da; tasavvufi bir anlam temsil etmesidir. Suyun akışı ile doğumdan ölüme kadar insan hayatı ve sonrası simgelenmiştir. Çeşmeden çıkan su doğumu, döküldüğü yer gençliği, ince uzun oluk olgunluğu ve suların bir havuzda toplanması ölümü temsil eder. Daha sonra bu su kanallarla toprağa aktarılır ve burada topraktan tekrar can bulur (URL-16) (Şekil 13).

Şekil 13. Kasımiye Medresesi, Su Ögesi, Mardin Kaynak: Kişisel arşiv

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

SONUÇ

Yaşamın hemen hemen her alanında vazgeçilmez bir unsur olan su, doğal bir yaşam kaynağı olmasının yanında çok yönlü özelliği ile çok çeşitli alanlarda kullanılabilir. Bu alanlardan birisi olan mimaride, su ögesi tasarımcıya zengin bir ifade gücü sunmaktadır. Bu çalışmada, mekânda bir eleman olarak yer alan "tasarlanmış su ögesi"nin farklı kullanım amaçlarına dikkat çekmek istenmiştir. Kültürel açıdan zengin bir birikime sahip olan Anadolu'nun bu konuda da zengin bir kaynak olduğu görülmektedir. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden seçilen örnekler üzerinden yapılan incelemelerde, su ögesinden mimaride sıkça faydalandığı gözlenmiştir. Gerek sivil mimari gerekse dini mimari örneklerinde, farklı amaçlarla farklı biçimlerde yer bulan su, mekân için önemli bir tasarım elemanı konumundadır. Tablo 1'de belirtildiği üzere, mimaride su ögesinin farklı kullanım amaçlarıyla farklı özelliklerinden faydalandığı görülmektedir.

Tablo 1. Mimari yapılarda su ögesinin kullanımı

	Mimari Yapılar:	Su Ögesinin Kullanım Amacı	Su Ögesinin Faydalanılan Özelliği
Sivil Mimari Örnekleri	Divriği Darüşşifası	Tedavi	1. işitsel, 2. görsel
	Topkapı Sarayı	Ses yalıtımı	1. İşitsel 2. görsel
	Safranbolu Evleri	İklimlendirme, su depolama	1. İşlevsel 2. görsel 3. işitsel
Dini Mimari Örnekleri	Beyşehir Eşrefoğlu Camii	Koruma, iklimlendirme	İşlevsel
	Bursa Ulu Camii	Şadırvan + tasavvufi anlam	1. İşlevsel 2. görsel
	Kasımiye Medresesi	Eğitim + tasavvufi anlam	1. İşlevsel 2. görsel

Çok farklı kullanım amaçlarına hizmet eden su ögesinin, doğru kurgulandığında görsel, işitsel ve işlevsel bakımından mimaride tasarımı zenginleştiren, tasarıma anlam katan en önemli tasarım elemanlarından biri olduğunu söylemek mümkün olmaktadır. Gerek sembolik anlamlarıyla psikolojik olarak gerekse işlevsel bakımdan fiziksel olarak insanlar üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda; su ögesinin gelecek tasarımlar için de önemini koruyacağı sonucuna ulaşılabilmektedir.

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

KAYNAKÇA

- Akok, M. (1976). Konya Beyşehir’de Eşrefoğlu Cami ve Türbesi, *Türk Etnografya Dergisi*, XV, Ankara
- Altun, A. (1971). *Mardin’de Türk Devri Mimarisi*, Gün Matbaası, İstanbul.
- Beim, A. (1996). Bruno Taut a the Glashausthe Infinite am of Translucency, *ACSA European Conference*, Copenhagen .
- Doğan, S. (2002). *Mimarlıkta su ögesi ve akvaryum yapıları*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi
- Gabriel, A. (1969). Mardin ve Diyarbakır Vilayetlerinde İcra Olunmuş Bir Arkeologya Seyahati Hakkında Rapor, *T.T.A.E. Dergisi*, Ankara.
- Hasol, D. (2005). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, Yapı Yayınları, 9. Baskı, İstanbul
- Muşmal, H., (2005). *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Beyşehir ve Çevresinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı (1790-1864)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi
- Peker, A.U. (2007). Divriği Ulu Camisi ve Darüşşifası, *Tasarım Merkezi Dergisi*, Şubat 2007 Anadolu’dan.
- Rubenstein, H.M. (1992). *Pedestrian Malls, Streetscapes and Urban Spaces*, Wiley, New York.
- Sarre, F. (1998). *Küçük Asya Seyahati 1895 Yazı, Selçuklu Sanatı ve Ülkenin Coğrafyası Üzerine Araştırmalar*, (Çev. Dârâ Çolakoğlu), İstanbul 1998.
- Semerci, F. (2008). *Mardin Kireçtaşının Yapı Taşı Olarak Araştırılması*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi
- Shoichiro, H. (1991). *Water as an Environmental Art*, Japan.
- Şengül, E. (1995). *Mimari-Su İlişkisi Üzerine Bir İnceleme*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi
- Uzun, G. (1999). *Çevre Tasarımında Su Kullanımı*, Çukurova Üniversitesi Yayınları, Adana.
- Yavaş, D. (2012). Bursa Ulu Camii, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, cilt 42.

Elektronik Kaynaklar:

URL-1: <https://www.asialogy.com/japon-bahceleri>, 28.09.2018

URL-2: <http://www.gensojapan.org/in-the-fog/> 28.09.2018

URL-3 <https://www.icehotel.com/> 28.09.2018

Mimari Tasarımda Su Ögesinin Farklı Kullanım Amaçları Bakımından İncelenmesi: Anadolu Örneği

- URL-4: http://www.welcome2japan.cn/magazine/zh/1801_tadao-ando.html,
27.09.2018
- URL-5: <https://grimshaw.global/zh/projects/british-pavilion-expo>, 27.09.2018
- URL-6: <https://www.ayasofyahamami.com/galeri>, 28.09.2018
- URL-7: <http://www.mimdap.org/?p=50209>, 28.09.2018
- URL-8: <http://www.sivas.gov.tr/divrigi-ulu-camii-ve-darussifasi> 28.03.2018
- URL-9: <http://www.sivaskulturturizm.gov.tr/TR-76423/divrigi-ulu-cami-ve-darussifasi.html>, 29.03.2018
- URL-10: <http://www.topkapisarayi.gov.tr/tr/tarihce>, 28.03.2018
- URL-11: <https://gulevisafranbolu.wordpress.com/2011/11/15/safranbolunun-havuzlu-konaklari/>, 30.03.2018
- URL-12: <https://okuryazarim.com/anadolu-selcuklu-donemi-mimari-planlari/> ,
28.09.2018
- URL-13: <http://geziyorumturkiye2.blogspot.com/2011/09/karaburun-plajibeysehir-golu.html>, 28.09.2018
- URL-14: <http://www.bursaulucamii.com/sadirvan.html>, 25.03.2018
- URL-15: <http://www.bursaulucamii.com/tarihce.html>
- URL-16:
http://www.nusaybinim.com/kasimiye_medresesi_700_yildir_ayakta_haber4873.html
27.03.2018